

BIANCA TĂMAȘ
ANUȚĂ DRAGĂ

BIANCA TĂMAȘ

ANUȚĂ DRAGĂ

Cluj-Napoca
2017

Cuprins

Când soarele arunca rotogoale de căldură / 9

În capul gol / 19

Cum să nu te duci după el?

Că-s gazde mari... / 33

Cine a văzut cioară albă/

Și noră la soacră dragă? / 53

Doamne dă să nu mai vină în veci... / 65

Dacă nu mă iei tu, atunci m-a lua altul! / 93

Pe toate le orânduiește Dumnezeu / 125

Mi-a fost teamă

că nu ți-a plăcea să faci mâncare / 141

Epilog / 149

Când soarele arunca rotogoale de căldură

Era o vară caldă, caldă și pruncii fugeau împingându-se și împiedicându-se spre ieșirea din sat, la scaldă. Treceau de pârliașul ce spinteca drumul în două și de perdeaua de fluturi albaștri ce se adunau la răcoare. Se grăbeau să ajungă la cascadă. Coborau prin iarba care era mai înaltă decât mulți dintre ei și se așezau pe pietrele acoperite de mușchi sau, cei mai curajoși, se avântau direct sub apa ce se arunca rece și fără milă pe trupurile lor rumenite de soare. Nu le păsa nici de pietre ascuțite, nici de urzici sau șerpi. Nu aveau papuci. Umblau și iarna numai în șoșoni. Erau alte vremuri atunci, nu eram așa jingași¹.

„Hai și tu cu noi, Anuță!”, m-au strigat, fără să se oprească din drum. Le-am făcut cu mâna și am mers mai departe. Trebuia să ajung în oraș, la frate-meu, să-l ajut la culesul cânepii. Lucram cot la cot cu frații mei, chiar dacă maica,

¹ Gingași, sensibili.

Dumnezeu s-o ierte, m-a adus târziu pe lume, mică și pripejită, nu că acum aș fi mai vrednică.

Mă aștepta un drum lung până la oraș. Trebuia să ies din sat, să trec pe lângă pălincărie, cu mirosul ei înțepător de alcool, apoi să o iau pe drumul încârlionțat, ascultând pietrișul fin ce scârțâia sub papucii mei. Din loc în loc, bărbații coseau și câte-un iepure ori vreo vulpe săreau înapoi în iarba înaltă din care s-au rătăcit. Din stufărișul de pe margine, chiar lângă prima întorsătură a drumului, cinci pupeze și-au luat zborul, speriate. Crestele lor portocalii se unduiau în bătaia vântului. Toate în același timp au făcut un cerc în aer și apoi s-au pierdut în zare. Mi-am pus mâna la frunte și m-am uitat spre cer. Era prea albastru, prea nepătat de nori. Arșița nu voia încă să ne părăsească.

Aveam câteodată norocul ca vreun vecin care se ducea la oraș cu căruța să mă ia și pe mine, dar de cele mai multe ori, mergeam cei cincisprezece kilometri pe jos. Eram tânără și sănătoasă, acum nu mă mai țin nici picioarele, nici inima.

Am ajuns la Ionel după-masa, când soarele încă arunca rotoagoale de căldură. Frate-meu nu era cu mult mai înalt decât mine și avea ochii de un albastru-cenușiu, cumva ca și cerul când stă pe gânduri dacă să se pregătească de o furtună

sau nu. Și era un bărbat tare deștept, meru cumpătat, gândea un lucru înainte să îl spună.

Nu era vreme de stat, pentru că era mult de lucru cu cânepa. În grădină, cânepa respira cumva greu, așteptând să fie smulsă din rădăcină, câte două, trei tulpini odată. Mi-am legat desaga-n brâu și m-am apucat de treabă. Era cânepă de vară și de toamnă. Cea de vară se cunoștea din cealaltă. O prindeam și o culegeam deasupra celei de toamnă. După ce o culegeam, o legam în mănunchi și o răciundam¹, așa se zicea. O băgam la topit în baltă și o țineam acolo până când se rupea pozdărul² de pe ea. O scoteam din tău, o spălam în vale, o puneam la uscat și, după ce se usca bine, o melițam³. Aveam un zdrobalău, o bucată de lemn cu două picioare care avea o limbă prinsă de-o parte cu un lemn și cu cealaltă parte dădeam de se melița cânepa. După ce se melița, mai erau multe treburi de făcut.

Din curtea vecină venea miros de iarbă tăiată și, ca și-un cântec de jale, se auzeau bătăi de coasă. Cântecul s-a oprit și pași apăsăți s-au apropiat de gard. Soarele stătea să apună și era

¹ A tăia rădăcinile.

² Scame ce rezultă din melișarea cânepii.

³ A zdrobi (cu melița) și a curăța cânepa.

o lumină rozalie. Am putut să văd doar umbra celui care se apropia. A venit încet, fără grabă, ca și cum viața lui nu ar fi a timpului și, dintre toți, doar cu el ar fi milos.

Era un bărbat mic de înălțime cu o cămașă albă, pe jumătate scoasă din pantaloni și cu un clop¹ verde. Pe frunte îi alergau mici broboane de sudoare. Și-a șters fruntea și a făcut cunoștință cu mine. Îl chema Toader. A stat sprijinit de gard și am tot povestit una, alta, până am terminat eu de cules cânepa. L-am chemat în casă, să bea un pahar cu apă. Era apă bună, rece, de la fântână, pusă în căni albe, înalte. Flori roșii își întindeau petalele peste albul căni.

Te răcorea în zilele alea călduroase. Parcă și mâncarea era mai bună, dacă o făceai cu apă de izvor. Eu nu am făcut multă școală și poate nu știu atâtea, dar ce cred eu e că apa e bună și pentru suflet, dacă o bei de unde trebuie.

O farfurie uitată de la dejun, un borcan de dulceață lăsat descoperit și niște cârpe aruncate pe spătarul unui scaun, toate le-am adunat și le-am găsit loc.

Stătea pe scaunul de la capătul mesei, iar eu mă plimbam, mai adunam una-alta de prin casă și pregăteam să punem de cină. El când

¹ Pălărie țărănească.

vorbea, când nu vorbea și doar își muta privirea de la stânga la dreapta, după cum mă plimbam eu prin bucătărie. Din când în când, ducea cana cu apă rece la gură și apoi vedeam cum picături de apă îi atârnav pe firele de mustață, gata-gata să sară, dar până la urmă se pierdeau pe buze în jos.

Cumnată-mea frământa aluatul pentru plăcintă. Presăra făina și frământa cu forță. Când era gata, rupea o bucată, o mai frământa și pe aia, să ajungă făină peste tot, să nu se mai lipească de degete. Apoi cu sucitorul, cu mișcări rapide, precise, întindea ceea ce avea să fie plăcinta. Punea brânză amestecată cu cozi de ceapă, o împacheta, o frământa și o întindea iar. După ce era întinsă bine, prinzând de ea cu câte două degete de la ambele mâini, o așeza în untura care deja sfârâia. Măriuța era o femeie înaltă, să tot fi avut mai bine de un metru optzeci, și era și destul de grasă. Dar era frumoasă. Avea părul negru și ochii la fel de negri. Era aproape cu un cap mai mare decât bărbatu-so, dar la cât era de frumoasă, nu cred că mai conta pentru el.

Când Toader a plecat, nici nu am ieșit să-l petrec. Că el fecior, eu fată, așa era obiceiul, dar eu n-am vrut să mă duc, așa că a ieșit cu el Măriuța și s-a întors râzând:

„Tu, ăsta-i prost, că nu s-a întors să spună că fata trebuie să-l petreacă!”, mi-a spus printre hohote. N-am zis nimic. Ce era de zis? Am dat din cap și mi-am văzut de treabă, trăgând din când în când cu ochiul la cumnată-mea, pe care toată întâmplarea o înveselise. Plăcintele erau gata, a venit și Ionel și ne-am așezat la masă.

„Amu, musai a fi să vă povestesc, că vâjâie tot satul de ieri dimineată. Parcă nimeni nu mai are stare. Nu am vrut să zic nimic de față cu omul aiesta”, le-am zis eu.

„No, Doamne, tu fată, da' ce s-o-ntâmplat?!”, m-a întrebat Măriuța.

„Ieri dimineată, după ce-a cântat cocoșul că se crapă de ziuă, niște bărbați care mergeau la câmp l-au găsit pe Gheorghe a lui Birău întins pe jos. Tăt, tăt, tăt călcase grâul de la marginea holdei. Bărbații, văzându-l cum stă lățit acolo pe burtă, au început să râdă, să facă glume. Că, mă, Gheorghe, iară ai băut? Api¹ așa duhnind a pălincă ai venit să lucrî? Bă, da' harnic ești! No, glume d-astea de bărbați. Au mers să îl scuture, să îl trezească, dar degeaba. Așa că l-au întors pe spate. Și când l-au întors...”. M-am oprit să-mi dreg un pic glasul.

¹ D-apoi, darămite.

„Ce?!”, a întrebat Măriuța ca arsă, chiar dacă până atunci abia a suflat de curioasă ce era. Să nu cumva să îi scape vreun cuvânt.

„Când l-au întors pe spate, au văzut că avea secerea înfiptă în inimă. Era mort de-a binelea.”

Cumnată-mea și-a făcut trei cruci una după alta, iar frate-meu și-a luat clopul de pe colțul mesei și l-a aruncat în celălalt capăt al bucătăriei.

„Ptii! Doamne bate-le treburi! Dar ce s-o întâmplat?”, a întrebat Ionel.

„Zi și tu un Dumnezeu să-l ierte, mă, bărbate, mă! Tot ce s-o-ntâmplat, ce s-o-ntâmplat...”, l-a repezit Măriuța.

„Oooo... că pe tine mai nu te rod întrebările!”, i-a răspuns.

„No, taci amu și las-o pe fată să povestească!”.

„Doi dintre bărbați au rămas cu mortu’ și celălalt a mers în sat să dea de veste, să o înștiințeze pe văduvă. Săraca muiere... nu e cu mult mai mare decât mine. Douăzeci și-un pic de ani, trei prunci de crescut și ograda plină de animale. Cine știe cum s-a descurca cu toate astea amu...”.

„Biata muiere...”, a completat cumnătă-mea.